

Едита САДОВСКА

*Доктор наук, професор, ректор Вищої школи лінгвістичної
м. Ченстохова (Польща)*

ОСНОВНІ АКАДЕМІЧНІ ЦІННОСТІ В СУЧАСНІЙ ОСВІТИ

Сучасна реальність під впливом пандемії COVID-19, являє собою низку динамічних змін, які впливають на освіту. Цей вплив дуже чітко видно в аксіологічній сфері. Слід розуміти, що людство знову вимагає ґрунтовного переосмислення свого відношення до цінностей, опинившись перед такими явищами, як: ціннісний релятивізм, суб'єктивізм, індивідуалізм, хаос та зіткнення різних аксіологічних світів. Важливу роль у формуванні нового ставлення до цінностей відіграє освіта, оскільки її основним завданням є підтримка безперервності системи цінностей у суспільстві. Найкращий спосіб спрямувати освіту на досягнення цієї мети – це усвідомлення значення цінностей. Учитель відіграє найважливішу роль у цьому процесі, створюючи відповідні освітні можливості та представляючи бажану аксіологічну систему своїм ставленням.

Зміни, що відбуваються у галузі вищої освіти, призводять до виявлення основних аксіологічних обмежень, пов'язаних з діяльністю академічних викладачів у сфері їх професійної діяльності. Академічний учитель – це професійний, беззаперечний авторитет, майстер. Ось чому так важливо зазначити, що ми повинні по-особливому розмірковувати про аксіологічний вимір професії академічного вчителя.

Але які цінності ми будемо шукати? Варто звернути увагу на ті, які, на наш погляд, впливають на академічний світ, тобто такі, як: свобода, правда, відповідальність, гідність, доброчесність, надійність, сумлінність, справедливість та толерантність.

Свобода – це одна з основних детермінантів етичного стану вчених та відкриття горизонту для інших важливих цінностей. Принципи свободи виявляються в автономії університету та у всьому житті академічної спільноти.

Істина – це найвища цінність у професійній діяльності викладача академічного профілю. Прагнення до істини, її наполегливі пошуки та відкриття, незважаючи на перешкоди – суть місії. Академічний учитель – це охоронець і слуга істини.

Відповідальність – академічний викладач відповідає за висловлені думки, представлену наукову дисципліну, установу, академічну спільноту, освіту студентів та докторантів, проведені дослідження, їх інтерпретації та

очікувані наслідки, а також їх поширення та спосіб використання їх. Загалом, він відповідає за свою поведінку у всіх вимірах професійної діяльності.

Гідність – це властивість, на яку має право кожна людина. Всі інші її права випливають із його визнання. Це означає, що людина як особистість є найвищою цінністю. Кожна людина має право на захист своєї гідності. Академічний викладач охороняє особисту гідність представників академічної спільноти і не порушує гідності їхньої професії у всіх вимірах професійної діяльності.

Праведність – означає благородство, чесність, порядність. Цілісність постаті академічного викладача виявляється в його ставленні та поведінці щодо представників академічної спільноти. Праведний академічний учитель – це чесний, відкритий вчитель, який враховує етичні цінності у своєму мисленні та діях.

Надійність – академічний викладач чесно представляє результати досліджень та поширює їх у суспільстві. Він виступає проти наукової нечесності, запобігає плагіату і фальсифікації результатів досліджень, не порушує чужі авторські права та суміжні права.

Добросовісність – академічний викладач ретельно виконує свої завдання, що випливають з обов'язків дослідника, вихователя та учасника організаційної роботи. Він береться за належне виконання завдань, для яких має відповідні знання та вміння.

Справедливість – це цінність, що наводить порядок у взаємних міжособистісних контактах. Академічний викладач застосовує справедливі та однакові правила оцінювання студентів з точки зору їх знань, умінь та компетенцій.

Толерантність – означає схильність до згоди на думки, вчинки та почуття, крім наших. Академічний викладач визнає різне мислення, погляди та поведінку інших представників академічної спільноти та виявляє розуміння до них.

На наш погляд, ці чесноти складають основний канон функціонування всієї академічної спільноти в сучасному світі.

Канон фундаментальних цінностей є частиною прозорих стосунків майстер-учитель. Зобов'язання майстра (викладача), які дозволяють йому виконати це завдання, зводяться до трьох речей: бути компетентним та добрим керівником, неупередженим перекладачем та справедливим суддею. Серед принципів, що сприяють реалізації постулату бути компетентним керівником, слід зазначити наступне: передача знань надійним, відповідальним, чесним та старанним способом, тобто

висловлювати себе лише у сфері своїх професійних компетенцій, готуватися для занять із використанням відповідної (останньої та найбільш значущої) літератури наукових досягнень, визнаючи допущені помилки, визнаючи неточність власних ідей, кадрів та формулювань; доброзичливо надихати студентів: пробудження їхньої тенденції до саморозвитку та виховання їхньої наукової допитливості, розвиток незалежного мислення та критики (наприклад, поділившись з ними своїми відкриттями та сумнівами) переконавшись, що вони вдосконалюють свої пізнавальні навички та засоби передачі знань; повага гідності, суб'єктивності та самостійності студентів, повага їх права вільно висловлювати думки щодо наукових тем та з інших важливих питань, заодно заохочуючи (вимагаючи) надійної аргументації; індивідуальне ставлення до студентів – турбота про надзвичайно талановитих майбутніх студентів наук – їх наступників.

Колізії нашого часу неминуче пройдуть, але їх успішне розв'язання повинно супроводжуватися позитивним почуттям відповідальності та турботою про зміст освіти, а також про цінності, на яких будуть рости майбутні покоління учнів.

Література:

1. Brzezińska, J. Brzeziński, A. Eliaz (red.), *Ewaluacja a jakość kształcenia w szkole wyższej*, Warszawa 2004.
2. J. Bruner, *Kultura edukacji*, Kraków 2006.
3. K. Denek, *Ku uniwersytetowi przyszłości*, „Nowa Szkoła” 2010, nr 9(687).
4. M. Kostera, A. Rosiak, *Nauczyciel akademicki. Zajęcia dydaktyczne. Jak je prowadzić, by...*, Gdańsk 2008.
5. Rozmus (red.), *Wykładowca doskonały. Podręcznik nauczyciela akademickiego*, Warszawa 2013.
6. U. Schrade (red.), *Dydaktyka szkoły wyższej. Wybrane problemy*, Warszawa 2010.
7. K. Szewczuk, *Metody dydaktyczne stosowane w szkole wyższej*, Kraków 2013.

Світлана ЧЕРЕПАНОВА

доктор філософських наук, доцент,

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького

м. Львів, Україна

СТИЛЬ МИСЛЕННЯ

ЯК УЗАГАЛЬНЮЮЧИЙ КОНЦЕПТ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ

Актуальність стилю мислення виявляється у площині сучасного філософсько/освітнього дискурсу, тотальної нестабільності людського буття, суперечливих реалій глобалізації, інформатизації, цифровізації,